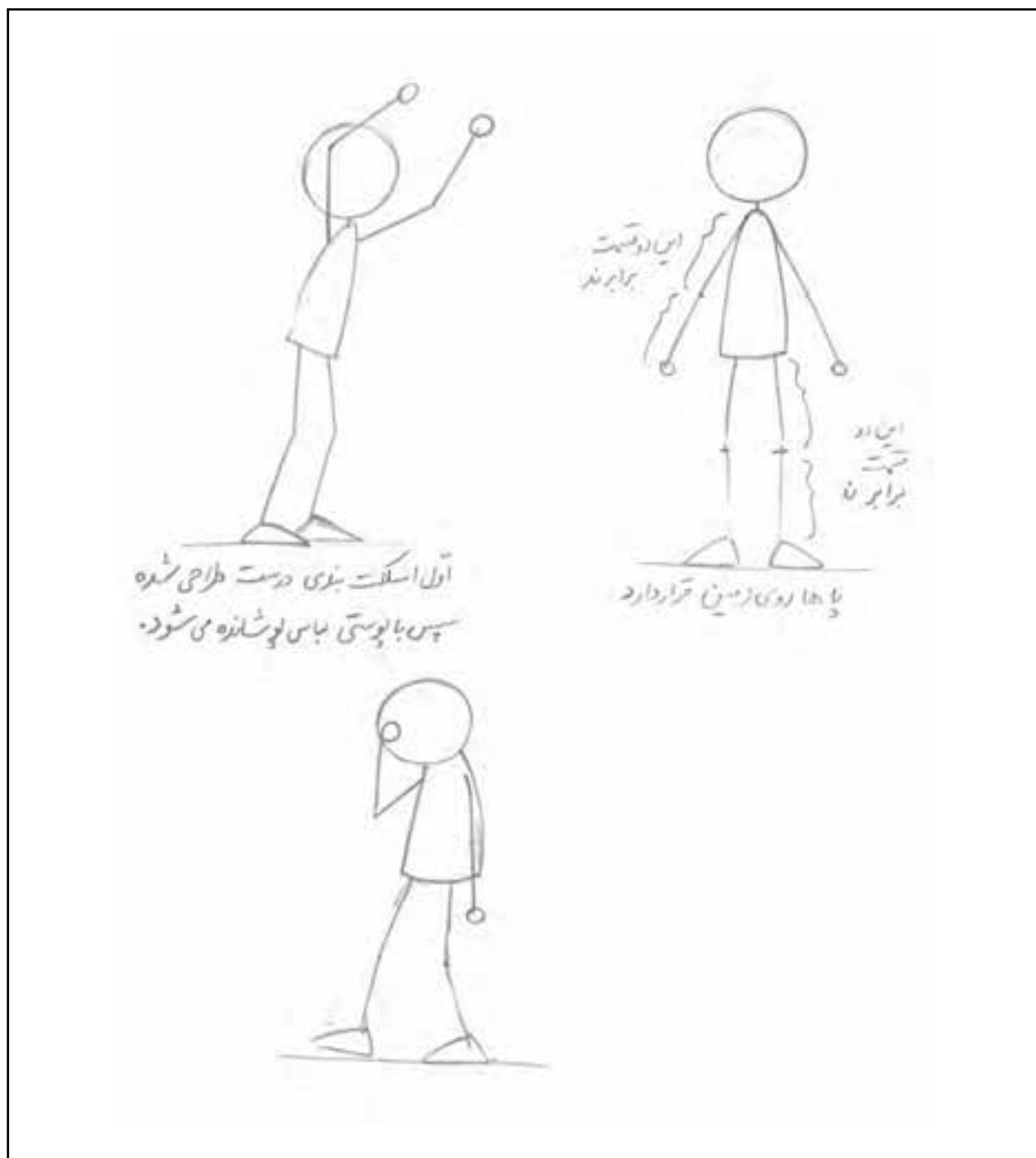
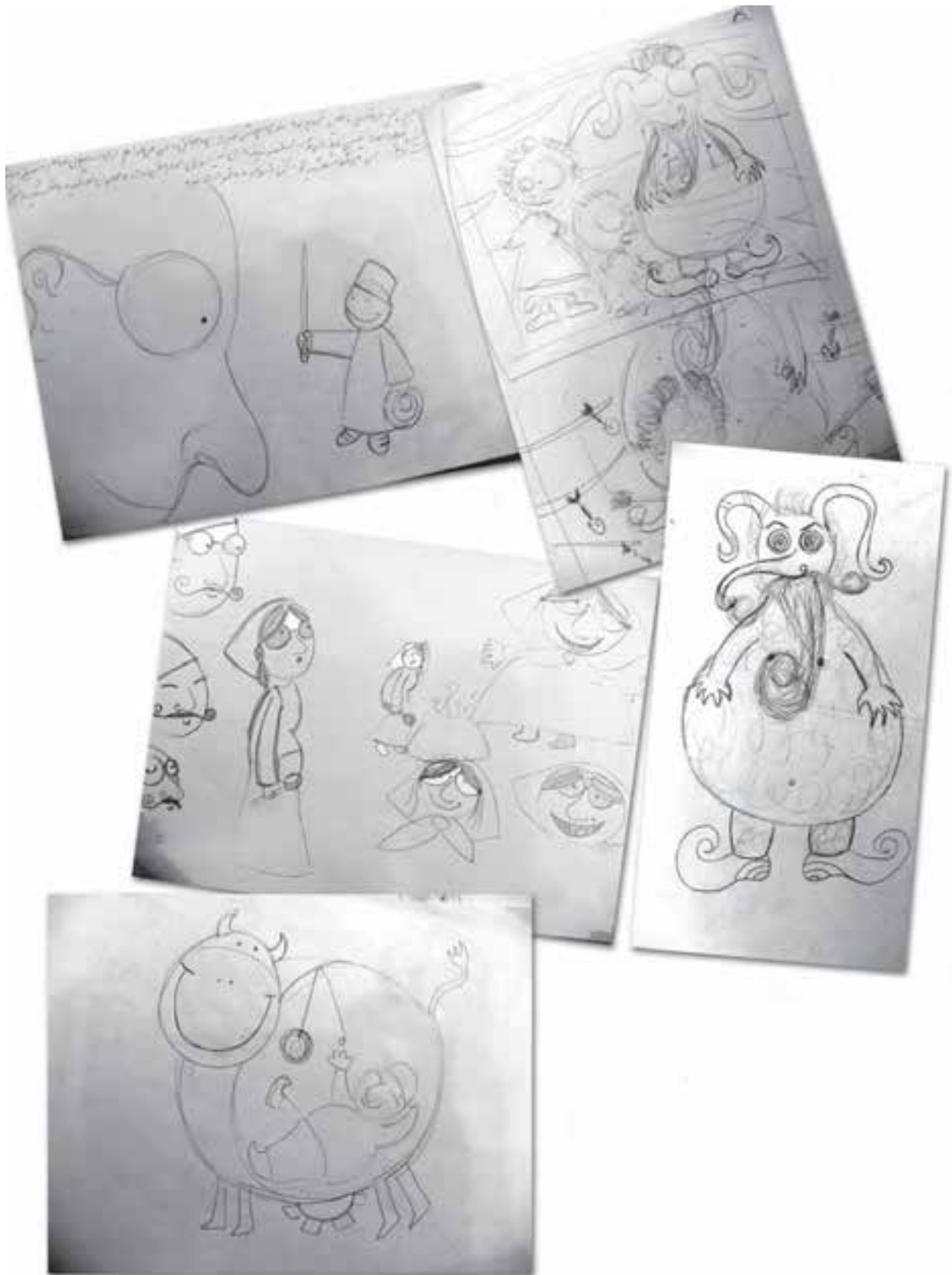

نمونه‌هایی از شخصیت‌سازی با اشکال ساده هندسی

چاپ شیشه

چاپ ترافارد (اکریلیک)

گلناز ثروتیان — تصویرسازی

گلناز نروتيان — تصويرسازى

ارزش‌یابی

مبحث پایانی فناوری (تکنولوژی) آموزشی «ارزش‌یابی» است. ارزش‌یابی به معنای جمع‌آوری اطلاعات به منظور اخذ تصمیمات مناسب است. گاه ارزش‌یابی از سوی هنرآموز و در طول دوره آموزشی صورت می‌گیرد تا به هنرجو در امر یادگیری کمک کند، و گاه زمان آن از سوی مؤسسه آموزشی تعیین می‌شود تا جهت ارتقای تحصیلی هنرجو تصمیمات مناسب گرفته شود و در جدول امتیازات، جایگاه او مشخص شود.

ارزش‌یابی فوائد متعددی دارد که برخی را ذکر می‌کنیم :

(الف) ایجاد انگیزه برای هنرجو جهت تسریع یادگیری در ابتدای آموزش؛

(ب) تشویق هنرجویان به یادگیری و ایجاد رقابت سالم علمی؛

(ج) آگاهی بخشی برای هنرجو که خود را ارزیابی کند؛

(د) آگاهی بخشی برای هنرآموز تا نقاط قوت و ضعف خود را در تدریس بیابد؛

(ه) اصلاح فعالیت‌های غیر صحیح در یادگیری.

بنابراین، با ارزش‌یابی است که هم هنرجو و هم هنرآموز سنجش می‌شوند و می‌توانند به اصلاح خود بپردازند. البته ارزش‌یابی باید متناسب با اهداف آموزشی صورت گیرد تا در سایه هماهنگی این دو، تصمیمات لازم برای هنرجو گرفته شود.

انواع ارزش‌یابی : قبل از دوره آموزشی، ارزش‌یابی صورت می‌گیرد تا آموزش‌های جدیدی متناسب با دانسته‌های قبلی هنرجو طراحی و تنظیم شود. این آزمون را «ارزیابی تشخیصی» می‌نامند و تعیین‌کننده «رفتار ورودی» هنرجوست.

گاه ارزش‌یابی در مراحل گوناگون یک دوره آموزشی صورت می‌گیرد. امتحان هفتگی میان‌ترم و حتی سؤالات ابتدای هر جلسه که مربوط به درس جلسه قبل است از این گروه‌اند. این نوع ارزش‌یابی به «ارزیابی مرحله‌ای» معروف است. آنچه در تمام مؤسسات آموزشی از اهمیت بالایی برخوردار است «ارزیابی مجموعه‌ای» است که در پایان هر دوره مانند ترم و پایان‌الث صورت می‌پذیرد و سرنوشت تحصیلی هنرجو با امتیاز آن رقم می‌خورد. دو نوع اخیر، ارزیابی تعیین‌کننده «رفتار خروجی» هنرجوست و میزان یادگیری او را در دوره آموزشی مورد نظر نشان می‌دهد.

روش‌های ارزش‌یابی : اگرچه هر هنرآموزی با توجه به صلاحدید و قدرت خلاقیت خویش، روشی خاص خود را در ارزیابی به کار می‌برد، ولی به طور کلی روش‌های ارزیابی را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد :

(الف) کتبی (نوشتاری) که بیشتر ارزیابی‌ها با این روش است. آزمون‌های کتبی نیز به دو شیوه تشریحی و تستی (عینی) برگزار می‌شوند. در شیوه اول گاهی پاسخ‌ها به صورت محدود است و گاه وسیع و گسترده، یعنی هنرآموز به صورت تحلیلی پاسخ می‌طلبد. ارزیابی تستی نیز به چهار شکل صحیح غلط، چند گزینه‌ای، جورکردنی و کامل کردنی صورت می‌گیرد.

(ب) شفاهی (گفتاری) که محدود به مواقع خاص است. گاهی پس از آزمون کتبی، جهت کسب اطلاعات بیشتر آزمون شفاهی صورت می‌گیرد، مانند مصاحبه‌های بعد از آزمون کتبی که در برخی مؤسسات وجود دارد و گاهی اصل متن آموزشی با صلاحدید هنرآموز به صورت شفاهی آزموده می‌شود تا قدرت تحلیل و بررسی و عمق دریافت هنرجو برای هنرآموز ثابت گردد.

(ج) عملی که برای متن‌های خاصی صورت می‌گیرد. در مواردی که سنجش افراد به کاربرد برخی وسایل و یا به عمل آوردن یک پدیده تجربی منوط است، از امتحان عملی استفاده می‌شود. از نکات مهم در این نوع آزمون توجه به امکانات موجود در یک محیط آموزشی است.

آزمون‌های عملکردی^۱ : امروزه به این دسته از آزمون‌ها، آزمون‌های مبتنی بر عملکرد می‌گویند. آزمون عملکردی، مستلزم

۱- جزوه آموزشی دستورالعمل آزمون‌های پیشرفت تحصیلی - احمد شریفیان

قضاوت درباره مجموعه‌ای از راهبردهایی است که هنرجو از آن‌ها استفاده می‌کند تا دانش، مهارت‌ها و عادت‌های کاری را به گونه‌ای معنادار در انجام تکالیف به کار ببرد. مراحل به کارگیری آزمون‌های مبتنی بر عملکرد به این شرح‌اند:

الف) تعیین هدف از آزمون مبتنی بر عملکرد: برای سازماندهی آزمونی خوب، باید هدف آن را به طور روشن و واضح تعیین کرد. از این طریق می‌توان درباره نوع تکلیف یا فعالیتی که برای آزمون مناسب‌اند، تصمیم گرفت.

ب) انتخاب تکلیف یا فعالیت: تکلیف یا فعالیت باید برای هنرجو روشن و به دور از ابهام، برانگیزنده، چالش‌انگیز و در عین حال قابل دستیابی باشد. به این معنا که هنرجو با کوشش و تلاش بتواند از عهده انجام آن برآید. به این منظور باید عواملی مانند زمان مورد نیاز برای انجام تکلیف، در دسترس بودن منابع و امکانات در کلاس درس، چگونگی اطلاعات مورد نیاز و کیفیت عملکرد هنرجو را مورد توجه قرار داد.

ج) تعریف ملاک‌های موفقیت: بعد از تعیین تکلیف یا فعالیت، باید ملاک‌هایی را که نشان دهنده موفقیت هنرجو در انجام تکلیف یا فعالیت مورد نظرند، تعیین کرد. به این منظور:

۱- عملکرد مورد سنجش را باید به طور واضح و روشن تعریف کرد؛

۲- جنبه‌های مهم عملکرد یا بازده کار را فهرست کرد؛

۳- ملاک‌ها را باید طوری تعیین کرد که قابل مشاهده باشند؛

۴- از هم‌فکری سایر هنرآموزان استفاده کرد؛

۵- از کاربرد کلمات مبهم و گنگ خودداری کرد؛

۶- ملاک‌ها را بر پایه ترتیب مشاهده آنها تنظیم کرد.

د) خلق فهرست و ارسای یا مقیاس درجه‌بندی عملکرد: برخلاف شیوه‌های مرسوم و رایج (استفاده از آزمون‌های جواب‌دادنی

و انتخاب‌کردنی) آزمون‌های مبتنی بر عملکرد، پاسخی درست یا نادرست ندارند؛ بلکه میزان موفقیت هنرجو را در انجام تکلیف نشان می‌دهند. به این منظور، باید از مقیاس درجه‌بندی عملکرد یا فهرست و ارسای استفاده کرد. این مقیاس نظام رتبه‌دهی است که می‌توان با استفاده از آن تعیین کرد هنرجو در چه سطحی توانسته از عهده انجام تکلیف برآید.

راهنمای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دروس نظری – عملی
درس مبانی تصویرسازی رشته گرافیک زمینه خدمات پایه سوم
شاخه فنی و حرفه‌ای (سال تحصیلی ۹۰-۸۹)

نام کتاب: مبانی تصویرسازی کد کتاب: ۴۹۵/۲	واحد نظری: ۱ واحد عملی: ۲	ساعت نظری در هفته: ۱ ساعت عملی در هفته: ۳	نمره نظری: ۴ نمره عملی: ۱۶	مدل ارزشیابی: ۱-۲-۱-۶ نمره قبولی: ۱۲	نوع آزمون: ■ نهایی □ داخلی
---	------------------------------	--	-------------------------------	---	----------------------------------

محتوای نظری	پایانی نوبت اول	فصل	نمره	پایانی نوبت اول	فصل	نمره
محتوای نظری	اهداف تصویرسازی و رنگ در تصویرسازی:	۱	۱	(براساس اهداف رفتاری فصل ۱)	۱	۱
	– معنای تصویرگری و اهداف آن	۱	۱	شیوه‌های تصویرسازی	۲	۲
	– اهمیت رنگ در تصویرسازی	۱	۱/۵	– شیوه‌های مدادرنگی، ماژیک، مرکب، اسکراب برد و چاپ دستی	۲	۱
	– طراحی با اشکال هندسی	۲	۱/۵	– شیوه‌های کلاژ، پاستل روغنی و مداد شمعی	۲	۱
	شیوه‌های تصویرسازی	۲	۲	– شیوه‌های گواش، اکولین و چسب چوب	۲	۱
	– شیوه مدادرنگی	۲	۱/۵			
	– شیوه ماژیک	۲	۲/۲۵			
	– شیوه مرکب و انواع آن	۲	۲/۲۵			
محتوای عملی	– شیوه اسکراب برد	۲	۱/۵	– طراحی و تصویرگری موضوعی و ترکیب بندی در آن	۱	۸
	– انواع شیوه عامی چاپ در تصویرسازی	۲	۱/۵	– اجرای یک تکنیک (شیوه) و یا ترکیب چند تکنیک در یک اثر تصویری	۲	۸
مستمر	نظری: پرسش مرتبط با موضوع درس توسط هنجریان – پاسخ داوطلبانه به پرسش هنجرآموز در مورد مبحث کلاسی – پاسخ صحیح به پرسش معلم در مبحث کلاسی – ارائه نظر و مشارکت در گفت‌وگو در مورد آثار خود و دیگر هنجریان					
	عملی: اجرای صحیح تکالیف کلاسی – مشارکت در فعالیت‌های گروهی – رعایت بهداشت و ایمنی کارگاهی – رعایت نظم و انضباط – ارائه تکالیف به تعداد و شکل خواسته شده (کارپوشه یا ژورنال (داوری) کلاسی)					
نکات پایانی	– در آزمون عملی پایانی وسایل و لوازم مورد نیاز به هنجریان اعلام گردد – فضای مناسب جهت برگزاری آزمون عملی (میز بزرگ، نور کافی، رعایت فاصله هنجریان و ...) در نظر گرفته شود کتاب چاپ سال ۱۳۸۴ به بعد معتبر است					

صلاحیت‌های حرفه‌ای هنرآموزان

برای آموزش درس تصویرسازی، همانند بسیاری از درس‌های کارگاهی، هنرآموز باید از صلاحیت‌های حرفه‌ای، رشته تحصیلی آموزشی مرتبط، سابقه کافی آموزش و توانمندی‌های حرفه‌ای برخوردار باشد. برای دست یافتن به این منظور پیشنهاد می‌گردد از هنرآموزانی که بیش از پنج سال سابقه تدریس در این درس دارند استفاده شود. همچنین توصیه می‌گردد به ترتیب اولویت از دانش‌آموختگان (فارغ‌التحصیلان) رشته‌های گرافیک (ارتباط تصویری) و نقاشی در مقطع کارشناسی استفاده شود (مندرج در بخش اولویت‌های حرفه‌ای هنرآموزان و استاندارد نیروی انسانی).

با توجه به نوع واحد درسی که کارگاهی است بهتر است چیدمان و چینش میزها به گونه‌ای باشد که بتوانید به سادگی آثار و تمرین‌های هنرجویان را هنگام کارکردن ملاحظه نمایید. (میزها ترجیحاً به صورت نیم دایره یا دایره‌ای چیده شوند). ارائه نمونه‌های تصویری متناسب با شیوه‌های آموزشی، اجرای شیوه‌ها توسط هنرآموز و تشکیل نمایشگاه‌های متوالی می‌توانند برای شناخت و درک هنرجویان مفید واقع شوند.

توصیه‌هایی برای هنرآموزان

۱- توصیه می‌شود هنرآموزان در برخی از جلسه‌های کلاس به معرفی و ارائه آثار تصویرگران بپردازند. شرکت مستمر در دوره‌های ضمن خدمت جهت آشنایی با شیوه‌های آموزشی و تربیتی نوین برای هنرآموزان مفید واقع می‌گردد.

۲- سخت‌گیری بیش از اندازه نسبت به دانش‌آموزان آنها را از این رشته دور می‌کند و انتظار بیش از اندازه سطح کار آنها را پایین خواهد آورد. ممکن است هنرجویی حتی آشنایی مختصر هم با اصول ابتدایی هنرهای تجسمی نداشته باشد و فقط با توجه به علاقه‌ای که دارد در رشته گرافیک تحصیل کند و مباحث و اصول را از ابتدا فرا گیرد؛ بنابراین انتظار بیش از اندازه نتیجه مطلوبی در پی نخواهد داشت.

تجهیزات موردنیاز این درس

– فضای کارگاهی منطبق با فضاهای پیش‌بینی شده در سند برنامه درسی رشته گرافیک

– میز گرافیک و صندلی متناسب با آن

– امکانات سمعی و بصری

– ابزار و مواد لازم برای اجرای شیوه‌های مختلف

– انواع کاغذ و کاغذهای رنگی

– میزهای کنش‌دار بزرگ برای نگهداری آثار هنرجویان

– میز نور

– مکان مناسب برای نمایش آثار هنرجویان

– امکان دسترسی به آب و ظرف‌شویی برای شستن ظروف رنگ، تمیز کردن قلم‌مو و ...

– نورپردازی مناسب کارگاه

– آرشیو (مخزن نگهداری) کتاب‌ها و لوح‌های فشرده تخصصی

– فیلم‌های آموزشی جهت آموزش شیوه مختلف تصویرسازی

– بازدید از نمایشگاه‌های تخصصی تصویرسازی

– دعوت از هنرمندان تصویرگر (در صورت امکان)

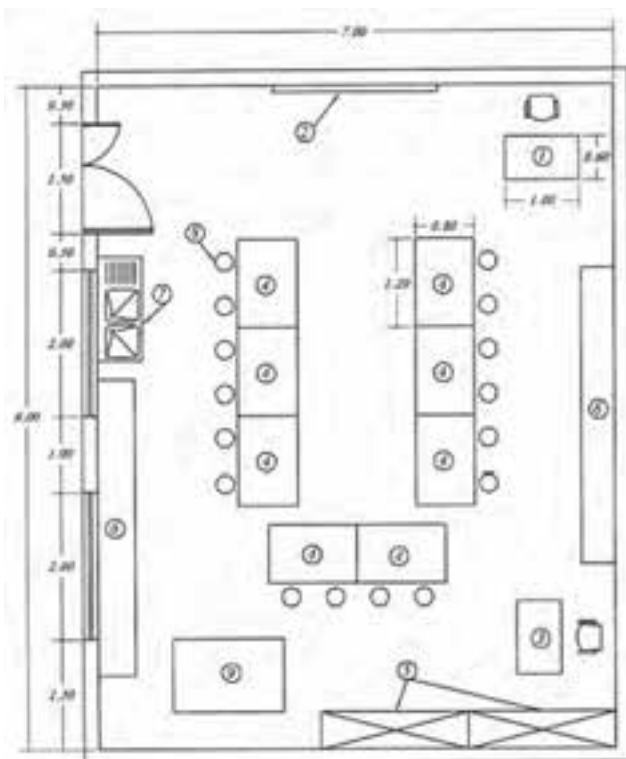
– کمک برای نگهداری لوازم و ابزار (با توجه به تجهیزات مندرج در سند برنامهٔ درسی رشتهٔ گرافیک، موجود در سایت دفتر

تألیف و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به نشانی : www.Tvoccd.medu.ir/Art)

استاندارد مواد و تجهیزات آموزشی رشته گرافیک

نام درس	نام تجهیزات
چاپ دستی	۱- مغار برای چوب ۲- مغار برای لینولتوم ۳- قاشق چوبی ۴- قلم فلزی برای چاپ فلز ۵- ظرف رنگ (کاسه) ۶- دستگاه پرس ۷- شیشه ۸- کاردک رنگ ۹- میز چاپ ۱- میز نور ۱۱- دستگاه خشک کن ۱۲- قیچی ۱۳- خط کش فلزی ۱۴- کاتر ۱۵- کابینت آرشیو ۱۶- روپوش کار ۱۷- پانل برای نصب آثار ۱۸- شابلون ۱۹- گیره مخصوص نگه‌داری شابلون ۲- تشک ۲۱- ماده حساس ۲۲- اتو ۲۳- پنکه ۲۴- غلتک ۲۵- کاردک لاستیکی (اسکوییچی) ۲۶- سینک ظرف‌شویی بزرگ
تاریخ هنر ایران و جهان	۱- دستگاه اسلاید ۲- اسلاید ۳- نقشه‌ها ۴- تلویزیون ۵- ویدئو ۶- میز ۷- کامپیوتر ۸- ویدئو پروژکشن ۹- برده نمایش ۱- «سی دی» و «دی وی دی» و فیلم‌های آموزشی
کاربرد خط در گرافیک، پایه و اصول صفحه‌آرایی، تصویرسازی، کارگاه گرافیک و مبانی هنرهای تجسمی	۱- میزگرافیک روکش دار ۲- چهارپایه متناسب با آن ۳- قفسه مخصوص کتاب‌های مرجع ۴- آرشیو نمونه آثار ۵- خط کش فلزی ۶- میز نور ۷- پانل ۸- انواع شابلون ۹- گونیا ۶ و ۴۵ درجه ۱- جعبه پرگار ۱۱- کاتر قلمی ۱۲- کاتر بزرگ و کوچک ۱۳- قیچی ۱۴- قلم‌مو سرگرد آبرنگ و گواش ۱۵- قلم‌مو سرتخت آبرنگ و گواش ۱۶- پالت رنگ (گواش) ۱۷- پیستوله ماری ۱۸- پایه چسب ۱۹- کامپیوتر کامل با قابلیت استفاده در رشته گرافیک ۲- اسکنر ۲۱- پرینتر سیاه و سفید ۲۲- پرینتر رنگی ۲۳- نرم‌افزارهای تخصصی رشته گرافیک ۲۴- سینک ظرف‌شویی
عکاسی ۱ و ۲	۱- دوربین ۳۵mm ۲- لنزهای تله وایدانگل ۳- آفتاب‌گیر دوربین ۴- سه پایه دوربین ۵- نورسنج ۶- کامپیوتر ۷- مانیتور ۸- پرینتر ۹- فلاش با گایدنامبر ۳۲ و بالاتر ۱- دکلاشور سیمی ۱۱- پایه کی‌برداری ۱۲- کارت اسکیل رنگی ۱۳- لنزهای کلوزآپ ۱۴- دوربین دیجیتال شبه اس‌ال‌آر (SLR) ۱۵- کاغذ چاپ ۱۶- پرینتر رنگی عکس ۱۷- لنز زوم ۱۸- فیلترهای رنگی، یووی (UV)، اسکای لایت و پلاریزه و ان‌دی (ND) ۱۹- اسکنر مجهز به کاش نگاتیو
علم مناظر و مریا	۱- رایید ۲- گونیا ۶ و ۴۵ درجه ۳- قیچی ۴- پایه چسب ۵- چسب مایع ۶- شابلون ۷- خط‌کش T ۸- پرگار ۹- پیستوله ساده و ماری ۱- کاتر قلمی ۱۱- قلم‌موی رنگ گرد ۱۲- پالت و رنگ ۱۳- کاغذ پوستی ۱۴- کاغذ شطرنجی ۱۵- تخته شاسی
طراحی ۱ و ۲	انواع مدل‌های طراحی: (ظروف و اشیای سفالی و فلزی و شیشه‌ای مانند کاسه، کوزه و ...) در اندازه‌های گوناگون، انواع پارچه در جنس‌ها و رنگ‌ها و اندازه‌های متنوع، مجسمه‌های گچی در اندازه‌های متفاوت، اسکلت سر و بدن انسان، قطعات سنگ و کنده درخت و انواع وسایل در دسترس و قابل تهیه توسط هنرجویان (مانند وسایل اسقاطی مثل چتر و ظروف مستعمل و شکسته...) سه پایه و خرک (اسبک) طراحی، سینک ظرف‌شویی
خوش‌نویسی	- میز بزرگ، میز نور، خط کش فلزی، انواع مداد، قلم نی باکیفیت مناسب، دوات شامل (لیقه و جوهرخوش‌نویسی)، قلم تراش مخصوص، قطع زن مناسب، زیردستی مناسب، انواع کاغذهای مناسب خوش‌نویسی (کاغذ گلاسۀ نرم)

- ۱- میز هنرآموز
- ۲- تابلو
- ۳- میز کامپیوتر و اجزای آن
- ۴- میز هنرجو
- ۵- کمد
- ۶- پانل مخصوص نصب آثار هنرجویان
- ۷- دستشویی
- ۸- صندلی پشت‌دار بلند یا چهارپایه
- ۹- میز نور

از این کارگاه برای درس‌های مبانی تصویرسازی، بایه و اصول صفحه‌آرایی، کارگاه گرافیک و کارگاه خط در گرافیک نیز استفاده می‌شود.

دفتر آموزش و برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش	کارگاه مبانی هنرهای تجسمی	تاریخ ۱۳۸۹/۷/۱	
	رشته هنر	مقیاس ۱: ۷۵	واحد mm

جایگاه این درس در رشته گرافیک و ویژگی های آن

درس تصویرسازی از جمله درس هایی است که در مرز بین نقاشی و گرافیک قرار دارد و همواره در بین هنرجویان از جذابیت خاصی برخوردار است. برای کسب مهارت و توانایی تصویرسازی لازم است هنرجویان اصول طراحی و مبانی چاپ های دستی را به خوبی فراگیرند.

تا چند سال پیش که رایانه در عرصه تبلیغات و طراحی گرافیک حضور چندانی نداشت، نیاز به تصویرسازی و کسب مهارت در آن برای بسیاری از هنرجویان، دانشجویان و طراحان گرافیک بسیار ضروری به نظر می رسید و در بسیاری از امور تبلیغاتی مانند طراحی پوستر، بسته بندی، طراحی جلد کتاب و مجله، تابلوهای تبلیغاتی، تصویرسازی مطبوعات و کتاب و سایر امور گرافیک حضوری گسترده داشت. در حال حاضر با توجه به گسترش روزافزون رایانه و نرم افزارهای تخصصی ممکن است هنرجویان مرتب این سؤال را با شما مطرح کنند که آیا هنوز فراگیری شیوه های مختلف تصویرسازی برای هنرجویان رشته گرافیک ضرورت دارد؟

در پاسخ باید گفت بله، زیرا اگر شما در شیوه های مختلف و اجرای دستی مهارت کسب کنید، اجرای رایانه ای و دیجیتالی تصویرسازی در محیط نرم افزار برای شما ساده تر خواهد شد. کار با عکس، همچنین اصلاح و ویرایش عکس های از پیش آماده شده همیشه و برای هر متن و طراحی تبلیغاتی به تنهایی مناسب و کافی نیست. به همین دلیل اگر شما طرز کار با ابزارهای مختلف را با شیوه های رایج دستی فرا گیرید خواهید دید که با استفاده از رایانه و نرم افزار روش کار و شیوه ها کاملاً یکسان اند و فقط ابزار تغییر کرده است. علاوه بر این، هنوز در تصویرسازی شیوه های رایج اجرای با دست نسبت به آثار دیجیتال از جذابیت بیشتری برخوردار است و به سادگی می توان حس هنرمند و تفاوت های شیوه فردی را در این گونه آثار ملاحظه کرد.

هنرجویان با کسب مهارت در این واحد درسی می توانند در آینده به تصویرگری برای مطبوعات و ناشران مختلف بپردازند و یا در شرکت های تبلیغاتی امور تصویرگری را برعهده گیرند.

تصویرگری به تنهایی می تواند به شما این توانایی را بدهد که برای خود نمایشگاه های تصویرسازی مستقل، با موضوعات آزاد برگزار کنید. زیرا در بسیاری از موارد، روش های آن کاملاً با روش های نقاشی همسان و برابر است و در این صورت می توانید به زبان تصویری خاص و فردی دست یابید.

ارزش یابی

بعد از پایان هر درس و اجرای شیوه آموزشی آن توصیه می گردد به هنرجویان تمرین های متناسب با موارد آموزشی داده شود. بهتر است تمرین ها براساس موضوعات و متون برگرفته از ادبیات ایرانی (کودک و نوجوان) انتخاب شوند تا هنرجویان با فرهنگ ایرانی - اسلامی و حفظ ارزش ها و هویت بیشتر آشنا گردند.

همواره سعی نمایید هنرجویان را در کاربرد ابزار، چگونگی کارکرد شیوه ها و استفاده از رنگ و سایر موارد تصویرسازی راهنمایی کنید.

برای شروع، بهتر است متن های ادبی ساده تر و متناسب با مقاطع سنی پایین تر به هنرجویان داده شود و به تدریج تمرین هایی مناسب سن های بالاتر ارائه شود. ارائه تمرین های از ساده به دشوار همیشه در امر آموزش مفیدتر واقع خواهند شد و به هنرجویان، با توجه به آن که در انجام آنها موفق تر خواهند بود، اعتماد به نفس کافی خواهد داد.

برای تسریع در آموزش و بالا بردن کیفیت تصویرسازی می توان از روش ساده به پیچیده استفاده کرد. به این ترتیب که از

شکل‌های ساده هندسی شروع کنیم و ابزارهای مختلف را به روی این اشکال پیاده نماییم، سپس به سمت اشکال و تصویرهای پیچیده‌تر برویم. با این شیوه هنرجویان نیز می‌توانند تخیلات خود را نهایتاً با ابزارهای مختلف تصویرسازی کنند. البته این شیوه یک پیشنهاد است و ممکن است هنرآموزان برای به‌دست آوردن اشکال ساده از اشکال غیرهندسی استفاده کنند. برای مثال از نقوش ساده گلیم و یا از جست‌جو کردن در خطوط درهم و یا پاشیدن رنگ بر روی کاغذ و نهایتاً پیدا کردن تصاویر از سطوح درهم رنگی و... استفاده نمایند.

هنگامی که متنی را برای هنرجویان انتخاب می‌نمایید توصیه می‌شود درباره قسمت‌های مختلف آن، نگرش و چگونگی تفکر هنرجویان، بخش‌هایی که برای تصویرسازی مناسب است و چگونگی ارتباط متن با تصویر به بحث و تبادل نظر بپردازید. انجام این گونه بحث‌ها موجب خواهد شد تا هنرجویان به تعمق و تفکر بیشتر بپردازند و اولین موضوعی را که از ذهنشان تراوش می‌نماید به تصویر نکشند و به درک بهتری از متن دست یابند. همواره در تمامی مراحل آموزش با مشاوره و راهنمایی مناسب، هنرجویان را هدایت کنید.

روش‌های یاددهی و یادگیری

هنر، نشانگر سطح رشد فکری و فرهنگی اقوام و تمدن‌هاست. ارزش واقعی هنر یک فرد را باید در علایق و ویژگی‌های هر قوم و تمدن جست‌جو کرد.

به طور قطع انسان‌ها از همان سال‌های آغاز زندگی در برابر صداها، موسیقی، تصاویر و رنگ‌ها به هیجان می‌آمدند و از خود واکنش نشان می‌دادند. با این توضیح شاید بتوان گفت همه افراد تا حدودی هنرمندند و اگر این استعداد ذاتی را از همان دوران کودکی با تعلیم و تربیت جهت دهند، به تکامل و تحول فردی و اجتماعی بیشتری دست می‌یابند. هنگامی که ناراحت هستیم، فعالیت‌های خلاقه هنری می‌تواند وضعیت روحی مان را بهبود بخشد و دیدگاه و جهان‌بینی ما را از بدبینی باز دارد.

«علاوه بر نقش هنر، در تبیین و تشخیص اختلالات عاطفی و بیماری‌های روانی امروزه انواع مختلف آثار و فعالیت‌های هنری، در بازسازی شخصیت و درمان این گونه مشکلات نیز مورد استفاده قرار دارد.»^۱

در تحقیقات گسترده‌ای که توسط دانشمندان حوزه علوم تعلیم و تربیت در زمینه هنر کودکان به عمل آمده است به طور واضح و یقین معلوم شده که تعلیم و تربیت هنری سایر قوا و استعدادهای کودکان را به رشد و تعالی می‌رساند.

به نظر ژان پیاژه^۲؛ کودک در ارتباط با وسایلی که در اختیار اوست از قبیل نقاشی، مجسمه سازی، بازی، تئاتر و... در ظاهر کردن شخصیت خود موفق می‌گردد. ولی بدون یک تربیت هنری متناسب که موفق به پرورش استعدادهای هنری می‌شود عمل و رفتار اشخاص بزرگ‌تر و محدودیت‌های محیط خانوادگی با محیط مدرسه عموماً به جای آن که این نوع تمایلات را تقویت کنند برعکس موجب به متوقف ساختن و یا خنثا کردن آنها می‌شوند.

«هنر یک انضباط مطلق که باید به کودک تحمیل شود نیست بلکه انضباطی است که با نظم طبیعت ارتباط دارد و کودک با پیروی از این انضباط از آزادی کامل برخوردار می‌گردد.»^۳

با توجه به این برداشت از هنر، پیشنهاد می‌شود انضباط کلاس را انعطاف‌پذیر سازیم، به‌طوری که هنرجویان در تصویرسازی

۱- علی میرزاییگی، نقش هنر در آموزش و بهداشت روانی کودکان، انتشارات مدرسه

۲- Jean P aget

۳- هربرت رید، هنر و آموزش و پرورش، انتشارات یونسکو

از آزادی عمل برخوردار باشند. هم‌چنین قوانین و مقررات کارگاه تصویرسازی باید در جهت بهبود روند کلاس تدوین شود و سبب محدود کردن افکار و روحیهٔ خلاقانهٔ هنرجویان نشود.

محیط کلاس باید از هرگونه اضطراب و تشویش دور و با بحث و جست‌وجو و تجربه‌توأم باشد تا به این ترتیب هنرجویان بتوانند افکار و احساسات و اعمال خود را در قالبی از شیوه‌های هنری بیان کنند.

ما به عنوان یک هنرآموز باید در نظر داشته باشیم که هنرجویان مدارس هنری از نظر سواد هنری درجات متفاوتی دارند، به‌طوری که در بین آنها حتی تعدادی از حداقل سواد هنری برخوردار نیستند. نوع نگاه ما به این افراد باید متفاوت باشد تا با استفاده از روش‌ها و تمرینات مختلف استعدادهای خفتهٔ آنها را بیدار کنیم. چه بسا یکی از همین هنرجویان دارای استعداد فوق‌العاده‌ای باشد و در آینده او را در جهت کار حرفه‌ای هدایت کند.

در خصوص وسایل کار باید متذکر شد هریک از شیوه‌های کتاب، با توجه به وسایلی که به سهولت در دسترس هنرجو قرار می‌گیرد، انتخاب گردیده است. کمک کردن به هنرجویان برای یافتن بعضی از امکانات و شناخت و انتخاب وسایل بهتر نیز از راهنمایی‌های مؤثر هنرآموزان است.

موضوع هر برنامهٔ درسی باید مشوق حسی هنرجویان باشد تا بتوانند از راه تجربه و مشاهدات شخصی به بیان افکار شخصی و ذوق هنری خود دست یابند.

دانش‌آموز باید بتواند در حد امکان افکار خود را آزادانه و کامل بیان کند. در این راه هنرآموز راهنمای اوست و این راهنمایی باید در جهت حل مشکل هنرجو باشد. هنرآموز باید مشوق هنرجویان خود باشد و در مواردی که برای رفع اشکال با او مشورت می‌کنند از اقتدار و دانش خود استفاده نماید. بهتر است که آنها را در آزمایش و کسب تجربه آزاد بگذارد و حتی برای آنها محیطی فراهم سازد که در آن بتوانند از سایر آموخته‌هایشان به‌طور تلفیقی کمک بگیرند. برای مثال می‌توان برای تقویت قوهٔ تخیل آنها از تئاتر، موسیقی، فیلم، قصه‌خوانی، شعر و ادبیات و ... کمک گرفت و با ایجاد فضایی دل‌نشین، توأم با خیال‌پردازی، هم بر جذابیت محیط بیفزاییم و هم خیال‌پردازی هنرجویان را تقویت کنیم و سپس از آنها بخواهیم که در انتخاب تکنیک‌های تصویرسازی از طراحی، چاپ و یا عکاسی نیز استفاده کنند.

اگر هنرآموزان در زمینهٔ هنر، روان‌شناسی و علوم تربیتی از دانش وسیع بهره‌مند باشند بهتر می‌توانند فعالیت‌های خلاقهٔ هنرجویان را درک کنند و در صورت لزوم و امکان حتی می‌توانند در جریان شرایط مادی زندگی آنها قرار گیرند تا بهتر بتوانند آنها را راهنمایی و تشویق نمایند. از دیگر نکات مهم آگاهی داشتن هنرآموز از رسوم، سنن و ارزش‌های سرزمین خویش است. هنرآموزان در صورتی که با نقش‌ها، نگاره‌ها، موسیقی، معماری و بطور کلی هنر سنتی خود آشنایی داشته باشند می‌توانند هنرجویان به سمت و سویی هدایت کنند که مطابق با طبیعت قومی، فرهنگی، محیطی و باورها و اعتقادات مذهبی و ... آنهاست و نتیجه فعالیت آموزشی آنها چشم‌گیرتر خواهد شد.

بخش دوم

آموزه شماره ۱

نام درس : اهداف و رسالت تصویرگر								
کلید واژه ها : تصویرسازی، تصویرگر، شیوه های تصویرگری، انواع تصویرسازی								
اهداف رفتاری درس : - هنرجو باید بتواند اهداف تصویرسازی را نام ببرد. - با انواع تقسیم بندی های تصویرسازی و کاربرد آنها آشنا شود.								
پیش دانسته های هنرجویان : نظری : در کتاب طراحی (۱) و مبانی هنرهای تجسمی و عکاسی و چاپ با ویژگی های تصاویر تاحدودی آشنا شده است. عملی : -								
طرح درس : به هنرجویان اهمیت تصویرسازی و کاربرد آن در انتقال پیام آموزش داده می شود.								
جدول طرح درس هنرآموز :								
<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> </table>								
رویکردهای یاددهی - یادگیری : رویکرد انتقالی، روش سخنرانی همراه با نمایش تصاویر								
ارزشیابی : به صورت آزمون کتبی یا شفاهی								
مکان های بازدید : نمایشگاه های تصویرسازی								
منابع و مآخذ : کتاب های تصویرسازی، کتاب های مصور، سایت های هنری								

اهداف و رسالت تصویرگر

هنر تصویرسازی به قبل از پیدایش خط و به دوران پارینه سنگی و میان سنگی و نوسنگی می‌رسد. آثار تصویری به جای مانده از نقاشی دیواری غارها^۱ و تصاویر حک شده بر لوحه‌های گلی^۲ و سنگی و سفالینه‌ها^۳ و دیگر اشیای ساخته شده توسط بشر، همه مؤید این موضوع اند که انسان، قبل از تدوین الفبای خط، برای ایجاد ارتباط با یکدیگر از نقوش و تصاویر (الفبای تصویری) استفاده می‌کرده است. قدرت انتقال تصاویر در پاره‌ای موارد آن قدر قوی و مؤثر بوده است که حتی پس از شکل‌گیری اولین اشکال حروف الفبایی از ساده سازی الفبای تصویری و ارتقای آن به صورت حروف قراردادی، بشر همچنان در دنیای تصاویر و رنگ‌ها و نقوش‌ها می‌زیسته و آن را تکامل می‌بخشیده است.

آنچه امروز تحت عنوان هنر «تصویرسازی»^۴ می‌شناسیم، تاریخچه‌ای دیرینه و کهن دارد و در طی گذشت زمان تبدیل به وسیله‌ای برای بیان، توضیح و توصیف افکار و اندیشه‌ها، معانی و مفاهیم و رازها و رمزهای بشری شده است. در واقع هنر تصویرسازی برای کمک به درک مفاهیمی مانند علم، تاریخ، مذهب، ادبیات، داستان‌ها و افسانه‌ها و ... به خلق و ثبت تصاویر پرداخت. با گذشت قرن‌ها از زندگی بشر و ورود او به دنیای شهرنشینی و شکل‌گیری تمدن‌ها، هنر تصویرسازی علاوه بر نقش بستن بر مواد و مصالحی مانند خشت‌های گلی، دیوارهای گچی، صخره‌های سنگی^۵، مُهرها، فلزات و ... وارد عصر جدیدی از اختراعات شد و همزمان با اختراع کاغذ و سپس اختراع اولین شیوه‌های چاپ (از چاپ سنگی تا چاپ ماشینی) هنر تصویرسازی در خدمت کتاب‌آرایی درآمد و دوران جدیدی از خلق تصاویر آغاز گردید.

نقاشان و تصویرگران برای انواع کتاب‌های مذهبی، علمی، ادبی و ... به تصویرسازی پرداختند و کتاب‌های مصور از کتاب «ارژنگ مانی» تا تصویرسازی به صورت کادرها و حواشی تزئینی و نقوش گیاهی و هندسی برای تزئین «قرآن» در قرن‌های اولیه هجری قمری و تا مصور ساختن انواع کتاب‌های ادبی، علمی و تاریخی و ... راه پرفراز و نشیبی را طی نمود. به نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین رسالت تصویرگران در تصویرسازی برای این گستره عظیم از مکتوبات کمک به درک عمیق‌تر و ایجاد ارتباط بهتر و منطقی‌تر برای دریافت معانی از متن بوده است تا مخاطب بتواند بهتر و کامل‌تر از کتاب موردنظر استفاده کند و بهره‌برد. در این راستا جادوی تصویر به کمک درک و دریافت مخاطب از مکتوب می‌آید و با معنای متن همراه می‌شود. در این راه هنرمندان تصویرگر در تاریخ شکل‌گیری تصاویر برای مکتوبات؛ تجربه‌های ارزشمندی را در انواع شیوه‌های تصویرسازی و به‌کارگیری انواع رنگ‌ها، کاغذها و ... به‌دست آوردند تا با توجه به مخاطبین خود تصاویری را خلق کنند و انواعی از کتاب‌های

۱- غار لاسکو در فرانسه، غار آلتامیرا در اسپانیا، غارهای میرملاس و هومیان و دوشه در لرستان و ...

۲- لوحه‌های خشتی مصور مکتشف در مناطق باستانی در ایران و سایر تمدن‌ها

۳- سفالینه‌های دارای تصاویر ساده و ابتدایی در تمدن‌های باستانی ایران، مصر و ...

۴- تصویر ustrat on ، تصویرسازی ustrat -۴

۵- صخره‌نگاری‌های منطقه کوه‌دشت

۶- کتاب‌های ادبی مصور مانند شاهنامه، مقامات حریری، کلیله و دمنه و ورقه و گلشاه و ...

کتاب‌های علمی مصور، مانند «مواد طبی» در باب داروشناسی، «التزیاق»، «منافع الحیوان» و ...

کتاب‌های تاریخی مصور، مانند «جامع التواریخ» رشیدی و ...

مصور، با توجه به حوزه مخاطبین آنها، شکل گیرد، مانند :

— تصویرسازی برای دانشمندان و کتاب‌های علمی؛

— تصویرسازی برای کتاب‌های مذهبی و تاریخی؛

— تصویرسازی برای کتاب‌های درسی و آموزشی؛

— تصویرسازی برای کودکان و نوجوانان.

بعدها نوع مواد و ابزارهای تصویرگری نیز در دنیای تصویرسازی تحولات چشم‌گیری یافت، به‌طوری که امروزه رسانه مصور

نیز خود انواعی از تصویرسازی را معرفی می‌کند، مانند :

— تصویرسازی برای مطبوعات (شامل کتاب‌ها، نشریات، پوسترها، اعلان‌ها و آگهی‌ها و ...)؛

— تصویرسازی برای رسانه‌های الکترونیکی و دیجیتال (شامل فیلم، انیمیشن، بازی‌های رایانه‌ای و ...)؛

— تصویرسازی برای فضاهای شهری به منظور اطلاع‌رسانی یا زیباسازی (شامل انواع نقاشی‌های دیواری، آگهی‌های تبلیغاتی،

بیلوردها و ...)؛

— تصویرسازی برای انواع محصولات و فرآورده‌های مصرفی (بسته‌بندی محصولات خانگی، مواد غذایی، مواد شیمیایی و

صنعتی و ...)؛

— تصویرسازی بر روی محصولات فرهنگی (لوحه‌های فشرده و ...).

و در همه این موارد هنرمندان تصویرگر با توجه به تکنیک‌ها و شیوه‌های اجرایی آثار خود، به خلق تصاویری زیبا، بدیع و گاه

منحصر به فرد و اعجاز‌انگیز می‌پردازند. این شیوه‌ها و تکنیک‌ها ارتباط مستقیمی با مواد و ابزار کار هنرمند دارند، مانند انواع

تصویرسازی با شیوه‌های :

— نقاشی

— عکاسی

— کلاژ

— تصویرسازی دیجیتالی

— شیوه تلفیقی

آنچه در همه این رویکردها و گرایش‌ها در تصویرسازی به چشم می‌آید گستره عظیم کاربرد تصاویر و هنر تصویرسازی در دنیای

پیرامون ماست، به طوری که امروزه تصویر محیط زندگی انسان را احاطه کرده و در فعالیت‌های اجتماعی او نقش اساسی را برعهده

گرفته و در کنار کلام و نوشتار، به صورت یکی از عناصر اصلی ارتباط انسان‌ها، جایگاه ویژه‌ای یافته است. تصویر نقش مهمی در

بالا بردن سطح آگاهی افراد جامعه داشته است. تصویرگران نیز به نکات ظریف محیط زندگی خود توجه ویژه دارند. آنها در انتقال و

آموزش علوم و ارتباطات سهم به سزایی داشته و دارند. برای تحقق این رسالت، تصویرگران با جست‌جو و پژوهش در فرهنگ، آداب،

رسوم، سنن و مقررات و ضوابط اجتماعی جامعه آشنایی‌های لازم را به دست می‌آورند و آنها را با دانش و مهارت خود در حوزه فنی

و هنری تلفیق می‌کنند و به تصویرسازی می‌پردازند.

تصویرگر برای خلق تصاویر یک کتاب کودک، یک آگهی تجاری، یک تابلوی تبلیغاتی و یا پیکتوگرام راهنمای شهری و ...

نیازمند به مطالعه در زمینه علوم مرتبط با جامعه مانند روان‌شناسی، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی و ... نیز هست.

شناخت و آگاهی از قوانین، فرهنگ، آداب، رسوم و سنن و هم‌چنین از ویژگی‌های سیاسی، مذهبی و باورها و اعتقادات یک

جامعه از ضروریاتی است یک تصویرگر برای خلق اثر تصویری در هر زمینه‌ای، اعم از کتاب، تبلیغات، بازی‌های رایانه‌ای و... به آنها نیاز دارد. گاه پیام یک اثر تصویری مخاطبانی فراتر از مرزهای جغرافیایی یک کشور می‌یابد و پیام، جنبه بین‌المللی پیدا می‌کند و در مواردی نیز تصویر فقط در یک جامعه محدود با هدف مشخص و در سطح ملی خلق و ثبت می‌شود و انتشار می‌یابد. اما نکته مشترک همه این تصاویر، حس هنرمندانه و ذوق هنری تصویرساز است که همراه با مهارت‌های فنی و تکنیکی به او قدرت ایجاد ارتباط در راستای درک مفاهیم و معانی را می‌بخشد. بنابراین شاید اصلی‌ترین رسالت تصویرساز این است که به کمک تصویر با مخاطبین خود ارتباط مؤثر و بی‌واسطه برقرار کرده و بدین وسیله پیام یا پیام‌هایی را ارائه کنند.

آموزه شماره ۲

نام درس : اهمیت رنگ در تصویرسازی (صفحات ۱ تا ۱۱)		
کلید واژه ها : رنگ، نور، زیبایی شناسی رنگ		
اهداف رفتاری درس : هنرجو باید بتواند : - اهمیت رنگ در تصویرسازی را به اختصار توضیح دهد. - دسته بندی رنگ ها و جایگاه کاربردی آنها را توضیح دهد.		
پیش دانسته های هنرجویان : نظری : کتاب مبانی هنرهای تجسمی، بخش رنگ، سال دوم هنرستان عملی : کتاب مبانی هنرهای تجسمی، بخش رنگ، سال دوم هنرستان و پیش دانسته های کلی از دوران کودکی و شناخت رنگ ها.		
طرح درس : به هنرجویان یادآوری مباحث نظری مبانی رنگ آموزش داده شود تا با شروع آموزش تکنیک های تصویرسازی پیش آموخته های خود را به کار ببندند.		
جدول طرح درس هنر آموز :		
رویکردهای یاددهی - یادگیری : رویکرد تلفیقی، روش نمایش آثار و نمایش مراحل کار و روش سخنرانی		
ارزشیابی : به صورت شفاهی و کتبی و ارزشیابی ورودی در جلسات اول به صورت عملی انجام شود. (با استفاده از چک لیست و شاخص ها)		
مکان های بازدید : نمایشگاه های هنری (نقاشی، تصویرسازی، نگارگری و...)		
منابع و مآخذ : سایت های هنری، کتاب رنگ ایتن، مبانی هنرهای تجسمی دکتر حلیمی، کتاب های مصور هنری، کتاب مبانی هنرهای تجسمی سال دوم رشته گرافیک و نقاشی و... کد ۳۵۸/۲۱		

اهمیت رنگ در تصویرسازی

پیش از این هنرجویان با مبانی و اصول رنگ‌شناسی و کاربرد آنها در درس مبانی هنرهای تجسمی به تفصیل آشنا شده و آموخته‌هایشان را به صورت عملی اجرا نموده‌اند. بنابراین در این درس به اشاره تصویری و نمایش آثار، در حد یک یادآوری اکتفا می‌شود. چنانچه هنرجویی در میان پایه ضعیف باشد دادن تمرین‌های مقدماتی همراه با فصل ساده‌سازی اشکال، می‌تواند ضعف‌های مهارتی او را بهبود بخشد.

همچنین برای دانش‌افزایی در این بخش مراجعه به کتاب‌های مرجع، مانند کتاب رنگ ایتن و سایر کتاب‌های رنگ‌شناسی مفید خواهد بود. یادآوری می‌شود مبحث رنگ در کتاب «راهنمای معلم مبانی هنرهای تجسمی» و در کتاب «راهنمای معلم کارگاه گرافیک» کد : ۵۵۱/۲ بخش دوم، تأثیرات کاربردی رنگ در گرافیک آمده است.

آموزه شماره ۳ و ۴

نام درس : مداد (مداد رنگی – مدادسیاه) و مداد آبرنگی صفحات ۲۱ تا ۲۹ کتاب درسی

کلید واژه ها : مدادهای سخت، مدادهای طراحی، فیکساتیو (اسپری فیکس کننده، مقوای مخصوص، پاک کن، هاشور، شیوه سایشی یا محو کردن، تلفیق، پنسیو (شیوه کپی کردن)

اهداف رفتاری درس : با مطالعه این درس هنرجو باید بتواند :

- مداد رنگی و کار با مداد رنگی را توضیح دهد؛
- تصویرسازی با مدادرنگی را انجام دهد؛
- نحوه اجرای شیوه مداد رنگی با تکنیک های لایه گذاری، هاشور و تلفیقی را آموزش ببیند؛
- با ابزار و وسایل مورد نیاز آشنا شود و نحوه نگهداری آنها را بداند.

پیش دانسته های هنرجویان :

نظری : موارد اشاره شده در کتاب طراحی (۱)؛

عملی : هنرجویان با شیوه های کار با مداد رنگی در سال های پیش از دبستان، دبستان، دوره راهنمایی و در کارگاه طراحی ۱ آشنایی مختصری داشته اند.

طرح درس : – آشنا کردن هنرجویان با ابزار و وسایل مورد نیاز و شیوه های به کارگیری و نگهداری از آنها با رعایت نکات ایمنی؛

- شروع فعالیت برای تجربه آموزی تکنیک مداد رنگی و اجرای یک طرح با این تکنیک؛
- به هنرجویان آموزش دهیم تا اثر اجرا شده را با ویژگی های خواسته شده ارائه نمایند.

جدول طرح درس هنر آموز :

رویکردهای یاددهی – یادگیری : روش مشارکتی – آموزش نمایشی و یادگیری اکتشافی هدایت شده و رویکرد فرایندی

ارزشیابی : به صورت ژورمان (داوری) (ارائه نمایشگاهی) و یا کارپوشه آثار هنرجویان را ارزشیابی نمایشیم (ارزشیابی عملی به صورت چک لیست با ارائه شاخص ها)

مکان های بازدید : در صورت وجود نمایشگاه ها یا گالری های تصویرسازی با مدادرنگی، سایت های مرتبط

منابع و مآخذ : کتاب های با عنوان تصویرسازی با مداد رنگی، کتاب های مصور کودکان و نوجوانان، کتاب های درسی مصور با مداد رنگی، سایت های هنری

مداد (مدادرنگی — مداد سیاه)

دانستنی‌های هنرآموز

مداد از ابتدایی‌ترین و ساده‌ترین ابزار طراحی است. غالباً ما از دوران کودکی با آن آشنا شده‌ایم و اولین تجربه‌هایمان را با مداد و مدادرنگی به دست آورده‌ایم. هم‌چنین مدادرنگی وسیله بسیار سودمندی برای طرح‌های مقدماتی، مصورسازی کتاب، تصاویر داستان‌های مصور، طرح‌های تبلیغاتی و طراحی‌های مختلف است و نتیجه درخشانی به دست می‌آورد. به دست گرفتن مدادرنگی به هر حال بانوعی لذت همراه است. استفاده از این وسیله نقاشی نیز مثل هر وسیله دیگر نیاز به تجربه دارد.

مدادرنگی از گروه رنگ‌های نیمه شفاف است که به راحتی با یکدیگر مخلوط می‌شوند و می‌توان رنگ‌ها را به صورتی با یکدیگر مخلوط کرد که در عین آنکه هر دو رنگ خاصیت رنگی خود را حفظ می‌نمایند، موجب پیدایش رنگ تازه‌ای نیز بشوند. مغزی مدادرنگی، بخش استوانه‌ای شکل و باریک آن است که از رنگدانه (ماده رنگی) فشرده، نوعی موم و کائولین (یک نوع خاک رس) ترکیب شده است و در بازار با انواع علائم تجاری یافت می‌شود (تصویر ۱). مدادهای طراحی به لحاظ نرمی و سختی دسته‌بندی می‌شوند. مدادهای سخت در سری H، F و HB، مدادهای متوسط در سری HB و مدادهایی با مغز نرم در سری B قرار دارند.

تصویر ۱- انواع مدادرنگی با علائم تجاری مختلف

یادآوری می‌شود هنرجویان در کتاب طراحی ۱ با خاصیت مدادها و روش کاربرد آن به‌طور مبسوط آشنا گردیده‌اند و به کسب مهارت نائل شده‌اند و این مطالب صرفاً جهت یادآوری آورده شده‌اند.

شیوه‌های مختلفی برای کار با مداد رنگی وجود دارد. از جمله شیوه‌های رایج کاربردی می‌توان به این موارد اشاره کرد :

- ۱- شیوه هاشور یا خطی
- ۲- شیوه لایه‌گذاری یا محو کردن یا سایشی (روی زمینه سیاه یا رنگی)
- ۳- شیوه شیاراندازی
- ۴- شیوه صیقل دادن
- ۵- شیوه تلفیق روش‌های مختلف با هم و ایجاد بافت‌های جدید (تصاویر ۲- الف تا هـ)

تصویر ۲- الف) تصویرسازی با استفاده از مدادرنگی شیوه سایشی یا محو کردن رنگ‌ها

تصویر ۲- ب) تصویرسازی با استفاده از مدادرنگی به شیوه شیواراندازی،
چه کسی خدا را دیده است، اثر شهزاد شوشتریان

تصویر ۲- ج) تصویرسازی با استفاده از مدادرنگی به شیوه هاشور، اثر لیندا فنیمر

تصویر ۲- د) تصویرسازی با استفاده از مداد رنگی به شیوه تلفیقی و ایجاد بافت جدید، اثر محسن حسن پور

تصویر ۲- ه) تصویرسازی با استفاده از مداد رنگی به شیوه صیقل دادن